

Geschikt verrijkmateriaal

Wat is geschikte hokverrijking?

- Het verstrekken van voldoende geschikte materialen is noodzakelijk om varkens in staat te stellen te voldoen aan hun aangeboren behoeften zoals wroeten, onderzoeken, bijten en kauwen.
- Belangrijke eigenschappen van verrijkmaterialen zijn: veilig, eetbaar, kauw-/bijtbaar, te onderzoeken en te manipuleren.
- Voor een goede voorziening van verrijkmaterialen dienen deze duurzaam, toegankelijk, voldoende in hoeveelheid en schoon te zijn.

Risico's voor staartbijten

Het verstrekken van voldoende en geschikt verrijkmateriaal is een essentieel uitgangspunt om staartbijten te voorkomen. Als varkens geen toegang hebben tot deze materialen, vervelen ze zich en raken gefrustreerd, wat een groot risico is voor het ontstaan van staartbijten.

RISICOANALYSE

✓ omgevingsverrijking

Wettelijke vereisten

Richtlijn van de Raad **2008/120/EC**:

"Bij tekenen van ernstige gevechten moeten de oorzaken hiervan onmiddellijk worden onderzocht en moeten passende maatregelen worden genomen, zoals het eventueel verstrekken van stro aan de dieren of van ander materiaal om te onderzoeken.(...)." {Bijlage I, Hoofdstuk II, punt D3}

"(...) moeten de varkens permanent kunnen beschikken over voldoende materiaal om te onderzoeken en mee te spelen, (...), voor zover de gezondheid van de dieren daardoor niet in gevaar komt." {Bijlage I, Hoofdstuk I, punt 4}

Opmerking: De genoemde vereisten zijn niet allesomvattend, er zijn mogelijk striktere nationale vereisten

Inspectie methode (aanbevolen)

- Tijdens dagelijkse controles registreert de veehouder welke verrijkmaterialen in de hokken aanwezig zijn. Deze waarnemingen horen bij de risicoanalyse voor staartbijten.
- De officiële inspecteur bekijkt de notities van de veehouder in het licht van de acties ondernomen door de veehouder op het bedrijf.
- Daarnaast controleert de inspecteur ook zelf het beschikbare verrijkmateriaal in verschillende hokken en bij verschillende leeftijdsgroepen.
- De inspecteur rapporteert de bevindingen aan de veehouder. Als de bedrijfssituatie achter blijft bij de wettelijke vereisten, moeten corrigerende maatregelen genomen worden.

Verschiede soorten verrijkmateriaal (werkdocument van de Commissie)

Optimaal	Kan op zichzelf staand worden gebruikt omdat het alle noodzakelijke kenmerken heeft om aan de behoeften van varkens te voldoen
Suboptimaal	Kan worden gebruikt als een essentieel onderdeel van verrijking, maar moet in combinatie met andere materialen worden gebruikt
Marginaal	Mag niet worden gebruikt als essentieel of op zichzelf staand verrijkmateriaal voor varkens

Geslacht verrijkmateriaal

AANGEBODEN MATERIALEN	EIGENSCHAPPEN DIE NATUURLIJK GEDRAG BEVORDEREN				WIJZE VAN VERSTREKKEN	
	EETBAAR	KAUWBAAR	WROETBAAR	AFBREEKBAAR	LANG INTERESSANT	BESCHIKBAAR*
OPTIMAAL						
Kan op zichzelf staand worden gebruikt omdat ze alle noodzakelijke kenmerken hebben om aan de behoeften van varkens te voldoen						
Stro, hooi of kuil als bedding	😊	😊	😊	😊	😊	😊
2 maal per dag aanbieden van stro, luzerne op de grond (20 gr/varken/dag)	😊	😊	😊	😊	😊	😊
SUBOPTIMAAL						
Kan worden gebruikt als een essentieel onderdeel van verrijking, maar moet in combinatie met andere materialen worden gebruikt						
Fourageerplek met stro	😊	😊	😊	😊	😊	😞
Ruif met stro, hooi of kuil	😊	😊	😐	😊	😊	😐
Fijn geperst stro verstrekt via koker	😊	😞	😊	😊	Als aangepast tot 1.5-2 cm 😊	😞
Aarde/zand op de vloer	😐	😐	😊	😊	😊	😊
Hout schaafsel/zaagsel	😐	😐	😊	😞	Zaagsel 😊	Zaagsel 😊
Gescheurd papier/karton	😐	😊	😊	😊	😊	Karton 😐
Zacht hout, bijv. aan ketting, of via houder	😐	😊	😐	😐	😞	😐
Stof: Jute zak en natuurlijk touw	😐	😊	😐	😊	😊	😐
MARGINAAAL						
Mag niet worden gebruikt als essentieel of op zichzelf staand verrijkmateriaal voor varkens						
Zoutblok	😐	😞	😞	😞	😊	😞
Ketting**	😞	😐	😞	😞	😞	😐
Rubber, zachte plastic pijpen	😞	😊	😞	😐	😞	😐
Bal	😞	😞	😞	😞	😞	😞

* 😊: Beschikbaar voor alle dieren in een hok.
 ** Varkens worden meer gestimuleerd met vertakte ankerkettingen.

Bronnen:

Brochure Hokverrijking <https://edepot.wur.nl/465079>
 Verrijking voor varkens, EUWelNet <http://edepot.wur.nl/475727>
 Werkdocument van de Europese Commissie <http://edepot.wur.nl/475711>

Co-funded by the European Union

EU Reference Centre for Animal Welfare Pigs

Als u vragen of opmerkingen heeft over deze factsheet kunt u contact opnemen met EURCAW-Pigs via info.pigs@eurcaw.eu